

[Anne Grete Holmsgård]

men det er jo ikke det, dette forslag drejer sig om.

Dette spørgsmål er vi altså ret neutrale over for, men på grund af bestemmelsen om, at der skal indføres tavshedspligt, er vi imod lovforslaget som helhed.

Boligministeren (Bollmann):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for støtten til forslaget. Det er en fornøjelse at se så mange støtte et lovforslag ved første behandling.

De vanskeligheder, hr. Kaj Poulsen omtalte, skyldes simpelt hen, at man indtil nu har haft bedre finansieringsmuligheder for udenlandske sommerhuse, men jeg skal gerne i udvalget svare på eventuelle spørgsmål om dokumentation for det. Jeg forstod, det ikke var det store problem for hr. Kaj Poulsen.

Til hr. Kalnæs vil jeg sige, at vi selvfølgelig gerne vil være med til at stimulere beskæftigelsen overalt, og derfor har vi også foretaget adskillige lempelser på andre områder inden for realkrediten, men specielt for fritidshuse har der været en meget kraftig nedgang i beskæftigelsen.

Endelig kan jeg over for hr. Thorndahl bekræfte, at både fremskridtspartiet og mange andre gode kræfter har været med til at anbefale forslaget. Nu ligger det her altså, og jeg håber på en hurtig behandling.

Kaj Poulsen (S):

Jeg skal kun sige til ministeren, at jeg ikke har noget problem med dette forslag, men det betænkelige, hvis argumentationen for at ændre realkrediten på denne måde ikke holder, er, at det kunne føre andre ting med sig. Som ministeren skriver i bemærkningerne, kan det give problemer med rentens størrelse, hvis obligationsmængden bliver for stor og man bare ukritisk udvider grænserne. Det er baggrunden for, at vi gerne vil have ministerens argumentation prøvet i udvalget, således at vi kan se, hvorledes de andre fabrikanter i de lande, som ministeren omtaler i bemærkningerne, kan finansiere eksport af fritidshuse til Danmark. Andet mente jeg såmænd ikke med det, jeg sagde. Selvfølgelig skal danske fritidshusfabrikanter have mindst lige så gode vilkår som udenlandske fabrikanter.

Boligministeren (Bollmann):

Jeg tror, at hr. Kaj Poulsen, hvis han læser forslaget og ser de forskellige låneprocenter og løbetider, vil blive klar over, at vi har foretaget den afbalancering af hensynet til obligationsmængden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 98:

*Forslag til folketingsbeslutning om kønskvo-
tering til erhvervsuddannelserne.*

Af Holger K. Nielsen (SF) m.fl.
(Fremsat 15/4 83).

Formanden:

Jeg ser ikke undervisningsministeren til stede i salen. Er boligministeren undervisningsminister? (*Tilråb*: nej . . .). Ja men undervisningsministeren skal være i salen nu.

Vi må udsætte mødet i 5 minutter. Det genoptages i dag kl. 14.05.

Mødet udsat kl. 14.01

Mødet genoptaget kl. 14.05

Formanden:

Jeg havde netop annonceret, at vi gik over til sidste sag på dagsordenen. (Se ovenfor).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

[Undervisningsministeren]

Jeg vil gerne takke formanden for, at han ikke gav mig en påtale. Jeg sad i et folketingsudvalg og gjorde alt, hvad jeg kunne, for at slippe fra udvalget for at komme herned. Jeg takker for, at jeg ikke fik en påtale nu, men jeg vil gerne have lov til at give mig selv én, for folketinget er vigtigere end udvalget. Jeg burde have fortaget udvalget til fordel for salen. Jeg beklager. Hvis det blev indskærpet udvalgsformændene, at de skal slippe ministre fri, når der er fare på færde hernede, ville det måske hjælpe.

I anledning af SFs forslag vil jeg gerne sige, at vi i regeringen er stærkt opmærksomme på det problem, der har givet anledning til fremsættelsen af forslaget. Der er opstået et problem i disse år, fordi vi under indtryk af de stærkt skiftende beskæftigelsesmuligheder desværre er nødt til at flytte ressourcer fra nogle traditionelle kvindeuddannelser til nogle traditionelle mandeuddannelser.

Det førte til, at regeringen i oplægget om bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden skrev, at vi gerne ville gøre en indsats for at få flere kvinder ind i mandefag – jeg tror, det var pkt. 17 i redegørelsen. Så kan man spørge: hvordan vil vi gøre det? Forslagsstillerne siger her, at vi skal lave kønskvotering, at vi skal have mindst en vis procent på disse uddannelser. Dertil vil jeg sige, at vi jo har tilladt, at man et bestemt sted i landet har måttet forsøge med en beskeden form for kønskvotering, hvor man forlods satte 5 pct. af pladserne af til kvinder. Vi har altså ikke afvist princippet 100 pct., og vi har i hvert fald sagt, at vi ser problemet.

Men når det er erkendt, skal det også siges, at enhver form for kvotering nødvendigvis indebærer en form for diskrimination, hvor man, når to individer står med de samme kvalifikationer, siger, at den ene kommer ind før den anden, alene på grund af noget set i forhold til jobbet så irrelevant som vedkommendes køn. Det er en betænkelig sag, og det tror jeg også forslagsstillerne er enige med mig i; ellers havde man vel også gennemført en sådan kvotering for mange år siden, for der har jo for så vidt været brug for det på flere områder i mange år.

Det er altså noget, vi efter regeringens mening skal søge at undgå, men som jeg har nævnt, har vi selv tilladt, at det gøres på forsøgsbasis et enkelt sted i landet. Mere synes jeg ikke vi skal gøre i øjeblikket, men jeg

mener, vi skal følge denne udvikling meget nøje, og når jeg sad i et udvalg så længe, før jeg kom hertil, var det faktisk, fordi vi drøftede lige nøjagtig dette her.

I udvalget er der vist bred enighed om, at gode råd er dyre, og at der er brug for forslag. Man kunne tænke sig, at man lod nogle af de kvinder, som har brudt barrieren, og som er gået ind i mandefag, komme ind i folkeskolens ældste klasser, så pigerne dér fik nogen at identificere sig med, nogen, som har gjort den erfaring at komme ind på et traditionelt mandefag.

Der blev samtidig i udvalget – det må jeg vist gerne referere, for det er uskadeligt – nævnt, at forskellige arbejdsmiljøbestemmelser har hindret, at kvinder kunne komme ind visse steder. De er nu ved at blive lempet, men de kan måske lempes endnu mere. Jeg mener, vi over en bred bank og inden for alle ministeriers områder skal gøre, hvad vi kan uden at gribe til de yderligheder, som forslagsstillerne her lægger op til, for det er den sidste løsning; det er i hvert fald det, vi først skal gøre, når alt andet er svigtet.

Formanden:

Undervisningsministerens indledende bemærkninger giver mig anledning til at sige, at vi ved tidligere lejligheder, når undervisningsministeren ikke har været til stede ved begyndelsen af et spørgsmåls eller en sags behandling, har påtalt det fra denne talerstol. Det er årsagen til, at jeg denne gang har valgt en anden form for indskærpelse af, at ministre må være til stede, når sager under deres ressort skal behandles.

Helle Degn (S):

Den koordinerede tilmelding viser os igen i år, at der er meget store kønsmæssige skævheder i valg af uddannelse; den koordinerede tilmelding afspejler et ikke ubetydeligt behov for en aktiv indsats på dette område. Derfor er socialdemokratiet enig med SF, når man taler om, at den unge generation af kvinder har et betydeligt identifikationsproblem, nemlig dette at kunne forestille sig selv i job ude på arbejdsmarkedet inden for jern- og metalindustrien eller andre fagområder, som man ikke traditionelt har en opfattelse af er tilgængelige for kvinder.

[Helle Degn]

Derfor er vi også af den opfattelse, at der er behov for en betydelig vejledningsindsats, og jeg ved, der er stor enighed blandt folketingets partier om at gøre en særlig indsats på dette område.

Ud over den tilmelding, som vi har set via den koordinerede tilmelding, peger SF også på et andet problem, nemlig hele praktikpladsproblemet. Det finder vi også er et meget vigtigt problem, og vi må se, hvad vi kan gøre for at nedbryde den træghed, der er med hensyn til at give den unge generation af kvinder muligheden for en praktikplads, fremfor at de må stoppe deres uddannelsesforløb. Her tror jeg at ligestillingskonsulenterne har en vældig opgave med at være behjælpelige med, at det kan lykkes at finde praktikpladser og skabe en større forståelse ude på arbejdsmarkedet for nødvendigheden af at få unge kvinder ind på utraditionelle arbejdspladser.

Vi ser det som noget meget positivt, når man både fra undervisningsministeriets og arbejdsministeriets side har medvirket til særlige foranstaltninger med for- og introduktionskurser inden påbegyndelsen af EFG-uddannelsen. Vi synes, det er nogle spændende forsøg, der i øjeblikket er i gang bl.a. på Frederikshavns tekniske skole og især, som ministeren også var inde på, i Storstrøms amt, hvor man har ønsket at forsøge sig med en egentlig kvoteringsordning ved optagelsen på EFG-basisåret.

Et andet problem, som vi ser på med alvor, er overgangen, når mange unge kvinder søger ind i handels- og kontorområdet og på EFG-basisåret, idet de bliver stoppet i deres uddannelsesforløb, fordi de ikke kan finde plads på arbejdsmarkedet. Der står vi, som undervisningsministeren også peger på, over for et vanskeligt problem, som vi må finde nogle løsninger på.

Jeg synes på den anden side også, det er værd at konstatere, at den koordinerede tilmelding i år har vist os, at der er en mindre stigning i søgningen til handels- og kontorområdet, så det nytter åbenbart noget at gøre de unge kvinder opmærksom på, at de kommer til at stå over for nogle problemer, hvis de uden at skele til fremtidige beskæftigelsesmuligheder blot søger ind her.

I ligestillingsrådet har man kendskab til 42 forskellige projekter med positiv særbehandling i forskellige varianter. Det er min opfat-

telse, at resultaterne heraf først må vurderes, inden vi kan tage stilling til en generel kønskvoteringsordning, som SF peger på. Vi mener, der er brug for mange positive særforanstaltninger: kurser, vejledning, annoncering, aktiv rekruttering, og man kunne nævne mange andre metoder, som vi meget gerne ser der bliver gjort forsøg med, sådan at vi kan se deres effekt.

Vi ser altså positivt på forslaget, men er ikke parat til at lave en egentlig lovgivning om denne ene løsningsmodel. Der skal spilles på en mangfoldighed af muligheder, og vi vil støtte, at disse forsøg gøres. Vi ser, at man ikke kun i Danmark, men også i England, Norge og Sverige spiller på en mangfoldighed af forsøg med positive særforanstaltninger. Det mener jeg også er vejen frem i Danmark, og derfor må vi på nuværende tidspunkt umiddelbart afvise at lave en egentlig lovgivning som her foreslået.

Karen Højte Jensen (KF):

Det er jo ikke første gang, at vi i denne sal debatterer, hvordan vi skal gøre en speciel indsats for de unge piger. Der skal ikke være tvivl om, at vi også fra det konservative folkepartis side ser med stor bekymring på, hvor svært det er at få piger til at ændre vaner og holdninger og at få dem til at gå ind i det, man kalder de traditionelle mandefag. Der er helt klart brug for en ekstraordinær indsats, og der er brug for fantasi på dette område.

Specielt på handels- og kontorområdet har de unge piger store problemer med at komme i praktik, og jeg tror, man må gøre en kraftig indsats for at kanalisere dem bort fra HK-området, for det er en kendsgerning, at der ikke er plads til dem dér. Men vi ved alle sammen, at det er fantastisk svært at få dem til at gå ind i de mere håndværksprægede uddannelser. Det er givet, at vi må forstærke vejledningsindsatsen og informere de unge. Jeg tror, det er en god idé, som det blev fremført af undervisningsministeren, at lade piger, der er gået en utraditionel vej, komme ud i folkeskolen og vise eleverne dér, at det kan lade sig gøre, så de får en identifikationsmulighed.

Jeg finder det rimeligt, at man har fortsat med at have ligestillingskonsulenterne ude

[Karen Højte Jensen]

omkring; jeg tror, der også ad den vej kan gøres en række tiltag.

Jeg finder det også positivt, at man forsøger at tænke utraditionelt og får disse piger ind på forsøgsbasis. Men det er et vanskeligt problem, vi står over for – man skaber ikke holdningsændring hos en stor gruppe piger med et snuptag.

Jeg skal slutte med at sige, at vi finder, at en kvotering som den, der her er lagt op til, ikke er den rigtige vej. Men der skal ikke herske tvivl om, at mit parti vil følge udviklingen på området nøje.

Tørnæs (V):

Det er et meget stort problem at få de unge uddannelsessøgende ind i erhvervsuddannelser med gode beskæftigelsesmuligheder og efterfølgende varig beskæftigelse efter endt uddannelsesforløb. Det er efter vores opfattelse et generelt problem, som vi mener der kan gøres en hel del ved via oplysning og en bedre vejledning af de unge, men i øvrigt også ved at flytte om på ressourcerne, således at vi reducerer kapaciteten på de uddannelser, hvor beskæftigelsesmulighederne ikke er så gode, og til gengæld øger kapaciteten på områder, hvor der er bedre beskæftigelsesmuligheder. Vi mener altså, at det, vi her taler om, for så vidt er et helt generelt problem.

Det er rigtigt, at kvinderne procentvis udgør en større såkaldt restgruppe. Vi mener imidlertid ikke, at det løser noget som helst problem i den sammenhæng at indføre kønskvotering, hvor man siger, at alle kvinder skal søge ind i uddannelserne, således at de dækker mindst 40 pct. af de uddannelsessøgende. Vi mener faktisk, at kvinder fortsat skal være fritaget for at søge ind som kloakarbejdere og olieborere i Nordsøen osv., hvis man med de traditionelle mandefag også tænker på den type fag.

I øvrigt er det også svært at se, hvilke problemer det løser i denne sammenhæng, idet der jo ikke bliver flere uddannelsespladser af den grund. Vi mener ikke, at dette, at der procentvis er flere kvinder arbejdsledige i erhvervsuddannelserne, skulle berettige til at indføre en tvungen opdeling. Det er efter vores opfattelse lige hårdt for den enkelte at blive udsat for at blive afvist, og andre skulle jo afvises, hvis noget sådant blev gennemført.

Vi mener derfor ikke, det er nogen god idé at indføre en egentlig kønskvotering i erhvervsuddannelserne. Men vi vil meget gerne være med til, at der gives vejledning og oplysning, således at man ad den vej kan få motiveret flere kvinder til på lige fod med mændene at søge ind i det, man ellers kalder de traditionelle mandefag. Vi kan således ikke støtte forslaget.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Det er da rigtigt, at det er lige så slemt for en ung mand som for en ung kvinde at blive afvist i et uddannelsessystem, men sagen er, at kvinder meget oftere bliver afvist end mænd, og derfor synes vi, man på en eller anden måde må gøre noget ved, at kvinderne mases i uddannelsessystemet, fordi mændene åbenbart trænger sig på og har lettere ved at trænge igennem. Det er selvfølgelig på grund af de traditioner, som er i disse erhverv, og på grund af de fordomme, der næres over for andre erhverv.

Det er klart, at en lov om kønskvotering, der kun er en teknisk lov, som opstiller nogle procenter, skal følges op af andre ting. Det er vigtigt, at den følges op af en vejledning, som foregår både i folkeskolen og senere i uddannelsesforløbet, og under påvirkning af, at der bliver ansat flere kvindelige lærere i uddannelsessystemerne.

Man kan se, at mange skoletrætte piger egentlig gerne ville have en praktisk uddannelse, men ikke orker at gå ind på HF, et studenterkursus eller et gymnasium, og for dem er der ikke ret mange muligheder, for de fleste traditionelle kvindeuddannelser kræver om ikke formelt så i hvert fald reelt, at man har HF eller studentereksamen. Det gælder for børnehavepædagoger, sygeplejersker osv.

Af den grund er det vigtigt, at vi også får flere EFG-pladser inden for de traditionelle kvindeområder, fordi der altid vil være en del kvinder, som ikke har mod til at gå ind i mandefagene.

Men vi skal også sørge for, at der kommer flere kvinder ind på andre områder. Det kan betyde noget for arbejdspladserne, men det betyder søreme også noget for kvinderne, at de kommer ind i de traditionelle mandefag.

Så kan man sige: ja men de søger jo ikke ret meget ind i de fag, og det er også rigtigt.

[Marianne Bentsen-Pedersen]

Det tror jeg bl.a. hænger sammen med, at det er meget svært for en pige alene at skulle ind i et traditionelt mandeområde; der skal megen styrke til. Hvis man var en gruppe piger, der vidste, at man havde mulighed for at komme ind, hvis man søgte, ville det være lettere at begå sig i det miljø, fordi man kunne støtte hinanden.

Derfor tror jeg, det er vigtigt, at vi får den kvotering. Man kan godt kalde det diskriminering, men at noget er lige for uens grupper er vel egentlig ikke retfærdighed, og derfor kan det være nødvendigt med en positiv diskriminering over for grupper, der i forvejen er svage, og det er kvinderne i dette spil.

Så bliver det sagt, at man gerne vil fritage kvinderne for kloakarbejde. Ja men hvorfor egentlig det? Hvorfor er det mere synd for kvinder end for mænd, at de skal have kloakarbejde? I øvrigt står der jo heller ikke noget om, at der skal være 40 pct. kvinder. Men der står, at kvinder har fortrinsret, indtil der er 40 pct. kvinder. Det er noget med ret og ikke pligt, der er tale om.

Som uddannelsesmønsteret ser ud for øjeblikket, er der 60.000 pladser inden for uddannelser, hvor der er under 15 pct. kvinder, hvorimod der er 20.000 pladser på uddannelser, hvor der kun er 15 pct. mænd. Det vil altså sige, at det samlede billede gør, at der er mange flere pladser til mændene, end der er til kvinderne. Derfor er det nødvendigt at lave en kvotering, sådan at man kan rette op på det, og sådan at kvinderne også kan få en uddannelse. Der er igen behov for en positiv diskriminering.

Måske er det eneste sted, man kender det rigtigt, i SF. Vi har en kønskvotering inden for partiet, og vi har selvfølgelig diskuteret meget, både før vi fik den og bagefter, hvordan den fungerede. Jeg kan sige, at kønskvoteringen egentlig er blevet brugt meget lidt, efter at vi har fået den, fordi vi har haft debatten og man er blevet opmærksom på problemet og har villet gøre noget ved det.

Til sidst vil jeg slå fast, at det, der især bekymrer os, er, at så mange kvinder ikke får noget job, når de forlader folkeskolen. De får heller ikke nogen uddannelse, og de tæller ikke engang med i arbejdsløhedsstatistikken, fordi de aldrig nogen sinde har haft noget arbejde. De står i statistikken som husmødre, og for at leve op til den titel og for at have noget at fylde tiden ud med er der

mange af dem, der meget hurtigt får et barn. Derved bliver de helt afhængige af at blive forsørget enten af det offentlige eller af en mand, og de får aldrig opbygget en tillid til, at de kan klare sig selv, og til, at samfundet har brug for dem. Det er meget væsentligt, at vi sørger for, at disse kvinder ikke bliver usynliggjort, men at vi tilbyder dem en uddannelse, som giver dem tro på, at de kan klare sig selv.

Halvgaard (FP):

Det er ikke mange uger siden, at folketinget med stort flertal og uden forbehold vedtog en konvention imod diskrimination af kvinder.

Det forekommer mig derfor lidt usædvanligt, ja, det forbavser mig egentlig, at der nu foreligger et forslag, som vil indføre kønskvotering ved f.eks. at give kvinder fortrinsret ved optagelse på visse skoler og uddannelser osv. Det kan jeg kun betragte som diskrimination.

Jeg kan ikke se logikken i fremsættelse af et sådant forslag, og jeg kan kun betragte forslaget som et paradeforslag i lighed med de utallige andre forslag, vi har set fra socialistisk folkeparti.

Fremskridtspartiet kan ikke støtte forslaget.

Bente Juncker (CD):

Til fru Marianne Bentsen-Pedersen vil jeg sige, at vi i CD ikke har kønskvotering, men jeg tror, at der procentvis er lige så mange kvindelige folketingsmedlemmer i vores folketingsgruppe, som der er i SFs. Jeg kan bare sige, at vi har sideordnet opstilling; så går det helt af sig selv.

Vi er i CD meget opmærksom på det problem, som rejses i forslaget, og som består i, at kvinder afholder sig fra at søge en lang række af de traditionelle mandefag. Men vi mener, forslaget lægger op til nogle alt for bastante krav til lovgivning angående kvotering, bl.a. de 40 pct., og jeg er derfor nødt til at afvise forslaget.

Ole Vig Jensen (RV):

Fra radikal side kan vi medgive SF, at de med deres forslag peger på en række reelle problemer, når det gælder kvindernes muligheder for at blive placeret i uddannelsessy-

[Ole Vig Jensen]

stemet og som en følge af det også deres muligheder for at få beskæftigelse på arbejdsmarkedet efter uddannelsen.

Men det er vel rigtigt at sige, at en af forudsætningerne for, at det skulle lykkes også at få placeret kvinderne stærkere i uddannelserne, er, at arbejdsmarkedet, såvel det offentlige som det private, i langt højere grad, end tilfældet er i dag, er opmærksom på, at der også på det felt må ske ændringer, hvis kvinderne skal have en reel chance for efter uddannelserne også at få arbejde. Jeg tror, at mange kvinder afholder sig fra at arbejde stærkere for at søge en eller anden bestemt uddannelse, fordi de ved, hvordan mulighederne for at få beskæftigelse i faget er. Jeg tror rolig, vi kan sige, at her er arbejdsmarkedets parter hovedansvarlige, men det offentlige kan ingenlunde sige sig fri. Der findes jo netop også i de offentlige systemer en masse bestemmelser, som i virkeligheden virker diskriminerende over for kvinderne i retning af, at de ikke kan få den beskæftigelse på arbejdsmarkedet, som de i øvrigt på helt naturlig måde kan klare.

Når SF nu vil have kønkvotering til erhvervsuddannelserne, må jeg sige, at det tror vi ikke i det radikale venstre på er nogen god løsning. Vi vil gerne være med til at forbedre mulighederne. Vi vil sågar gå så langt som til på visse områder at give kvinderne en fortrinsstilling. Jeg husker, at vi under den tidligere regering, hvor vi havde en debat om etablering af forsøgsuddannelser på HTX, slog et slag for, at kvinderne skulle have fortrinsstilling i hvert fald i opbygningsperioden på dette område, så vi er ingenlunde fremmed over for det, der er intentionerne i det forslag, som er lagt på bordet her.

Vi har i øvrigt også med interesse og glæde bemærket, at regeringen i sin plan, 32 punkts planen til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, netop peger på, at der på en række områder må tages særlige initiativer for at sikre kvinders placering i uddannelserne. Men det forslag, som foreligger her, mener jeg altså ikke er brugbart, og det har i hvert fald én stor svaghed set fra et radikalt synspunkt: det er meget centralistisk. Man går så langt, at man, når det gælder tilmelding, koordinering og styring, vil foretage det centralt. Det tror vi ikke på nogen måde vil være til gavn for det, som vi i øvrigt er

enige om: at prøve at give kvinderne en bedre placering.

Men forslaget vil jo give anledning til, at vi i udvalget kan drøfte disse ting og på alle de områder, hvor det er muligt, gøre en forstærket indsats, og det er vi klar til fra radikal side.

Tinning (VS):

I VS har vi sympati for forslaget fra SF, så meget sympati, at vi uden videre dikkedarer vil gå ind for det og hellere end gerne stemme for det. Det kommer der så nok ikke så meget ud af rent umiddelbart.

Jeg forstod ikke helt på hr. Ole Vig Jensen, hvad det var, det radikale venstre havde imod kønkvotering. Jeg forstod, at vi var enige om, at det i hvert fald var vigtigt at give kvinderne nogle fortrin, at søge at sikre kvinderne fortrinsstilling på den ene og den anden måde. Indtil videre har jeg vanskeligt ved at se, hvorfor der skulle være noget i vejen med den egentlige kønkvotering, men det kan vi selvfølgelig diskutere videre.

Derudover vil jeg sige, at jeg først og fremmest opfatter det, at man eventuelt indfører kønkvotering, som en slags ideologisk eller måske holdningsmæssig offensiv. Den praktiske konsekvens vil umiddelbart ikke være overvældende. Det vil ikke være sådan, at de unge kvinder vælter ind på de såkaldte traditionelle mandeområder, overhovedet ikke. Det vil være sådan, at vi kan være med til at skubbe til nogle holdningsmæssige barrierer. Det er noget, vi er glade for, specielt når de kan skubbes i en fornuftig retning.

Men jeg vil understrege, at ud over at lave en kvotering og de andre ting, som er indeholdt i beslutningsforslaget, er det også vigtigt samtidig at lave en udbygning på områder, vi ville kalde traditionelle kvindeområder, for vi kan selvfølgelig ikke løse problemet med de mange unge kvinder, som ikke kan få en ordentlig uddannelse, og som er arbejdsløse, alene ved at forsøge at få dem over i traditionelle mandeområder eller ved at lave nogle andre ting. Dér mener jeg, at vi selvfølgelig skal gøre, hvad vi kan, for at skubbe på. En kønkvotering kan være en løftestang, specielt til at flytte på nogle holdninger, så det må man gøre. Samtidig må man så både lave udbygninger inden for de traditionelle kvindeuddannelser og måske

[Tinning]

også finde ud af at lave nogle nye udviklinger, hvor man igen forsøger at skabe ordentlige uddannelsesmuligheder til unge kvinder. Den del af det skal diskuteres samtidig, tror jeg.

Holger K. Nielsen (SF):

Vi har lagt meget vægt på, at dette forslag ses i sammenhæng med, at der i bekæmpelsen af arbejdsløsheden og specielt ungdomsarbejdsløsheden træffes nogle særlige foranstaltninger for kvinderne, for de unge piger. Det har flere årsager.

Der er dels en, vi kan kalde det holdningsmæssig årsag. Vi har på fornemmelsen, at mange af fremskridtene på ligestillingsområdet, på kvindefrigørelsesområdet er ved at gå i stå på grund af de helt umulige uddannelses- og arbejdsvilkår, der eksisterer i øjeblikket. Den tendens til at gå tilbage til hjem, mand og børn, som 1960ernes udvikling i vidudstrækning var et opgør med, er ved at komme igen, som mange siger i de yngre generationer. Det mener vi har en baggrund i de meget vanskelige uddannelses- og arbejdsvilkår, der eksisterer. Hvad kan man gøre andet end at finde sig en mand, der kan forsørge én, hvis der ikke er ordentlige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder?

Det er én baggrund for vores forslag, og den finder vi i SF er nok så vigtig.

En anden er de ændringer på arbejdsmarkedet, som flere har nævnt, og som er ganske reelle. På dele af arbejdsmarkedet er der en vældig udvikling i gang, en vældig dynamik, mens der på andre dele af arbejdsmarkedet er stagnation, og problemet er, at dynamikken, udviklingsmulighederne primært ligger i de traditionelle mandefag: metal, EDB, de tekniske fag. Det er dér, beskæftigelsesmulighederne relativt set er bedst, og det er dér, kvinderne er dårligst repræsenteret. Derfor er vi for så vidt tilfredse med, at så godt som alle ordførere – jeg tror endda alle ordførere lige med undtagelse af fremskridtspartiet – mente, at der var et problem her. De mente, at man faktisk burde gøre noget for at få kvinderne ind i mandefagene.

Men man var generelt meget negativ over for det forslag, vi har fremsat.

De mere konkrete problemer på erhvervsuddannelsesområdet er, at kvinderne i hvert fald på metal relativt set bliver dårligere stil-

let end mændene ved optagelse på basisåret, og at de bliver dårligere stillet med hensyn til praktikpladserne.

Vi kan se, at afraldet på anden del specielt er større hos pigerne, end det er hos drengene. Man kan diskutere meget, hvad grunden er til, at det er således, og vi har i bemærkningerne sagt noget om det. Det skyldes delvis – hvad fru Helle Degn var inde på – noget meget vigtigt, identifikationsproblemet. Der er meget få piger på en uddannelse, og de føler sig alene, og det gør, at det bliver vanskeligere for dem at få det til at gå i det daglige, de føler sig dårligt tilpas, og derfor er de mere motiveret for at gå ud af uddannelsen. Et af hovedpunkterne i filosofien bag kønskvoteringen er, at der skal flere ind på én gang, for at man kan støtte hinanden.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen var inde på SFs egne kønskvoteringsregler. Jeg var selv skeptisk, da vi i SF gennemførte dem, men vi har meget gode erfaringer med det, især fordi der kommer flere kvinder ind på én og samme tid, så de kan støtte hinanden.

Vi mener, det må være et meget vigtigt punkt, hvis man skal have flere kvinder ind i mandefag, at kvinderne kan få dette identifikationsobjekt, som fru Helle Degn snakkede om. Det gælder både i de indbyrdes forhold og i forholdet til lærerne og vejlederne.

Jeg er ikke uenig med fru Helle Degn, når hun kritiserer dette forslag for at være for snævert og siger, at der skal en bred vifte af forslag til. Det har fru Helle Degn fuldkommen ret i, og jeg vil ikke udelukke, at der kan være andre ting, der bør inddrages i dette. Men jeg synes alligevel, at vi i vores forslag rent faktisk har flere elementer, har en bred vifte, dels selve kønskvoteringen, dels kvoteringen af elever, kvoteringen i forhold til lærere, tværfaglige indslusningskursus og kvindelige vejledere. O.k., der kunne være flere punkter, men det er da vigtigt, at der er en bred vifte. Men som sagt, det er også vigtigt, at der er lærere og vejledere, som er kvinder, og som de unge piger kan identificere sig med.

De relativt set færre piger i praktikpladserne har noget at gøre med, at arbejdsgiverne ikke vil have piger, at de er mere tilbøjelige til at afvise piger. Der kan også være nogle arbejdsmiljømæssige forhold, der gør sig gældende, det vil jeg heller ikke afvise. Men jeg tror alligevel ikke, det kan være den hin-

[Holger K. Nielsen]

dring, der er afgørende, og derfor har vi en tro på, at dette forslag vil kunne give sikkerhed for, at der kommer flere piger ud i praktikpladserne.

Der er som sagt blevet gjort kritiske bemærkninger til den måde, vi ønsker at løse dette på. Jeg vil godt rette én misforståelse, som jeg tror ministeren gjorde sig skyldig i og i hvert fald hr. Tørnæs, og det var, at SF foreslår, at der skal være så og så mange piger på hvert område. Det foreslår SF ikke. SF foreslår, at hvis der er under 40 pct. piger, skal de piger, der søger, have fortrinsret. Dette betyder ikke, at man nødvendigvis fylder op til de 40 pct. Det ville være virkelig tvang, hvis man tvang piger, som helst ville noget andet, til at gå ind på metalområdet. Men de piger, der nu er kommet så langt og har taget mod til sig og er gået ind på et mandeområde, skal have al den støtte, vi overhovedet kan give dem. De skal have lov til at komme ind, der skal flere piger med, der skal være kvindelige vejledere, der skal være kvindelige lærere, der skal være særlige indslusningskursus for dem. Det er den gruppe piger, vi ønsker at støtte, dem, som har overvundet tærsklen, om jeg så må sige.

Derfor synes jeg i virkeligheden, at dette er et meget beskedent forslag. Jeg kan ikke se, det er et særlig radikalt forslag, som gør op med en masse ting, og det er også derfor, man i Storstrømsamtet er startet med et forsøg, som til punkt og prikke ligner dette forslag. Jeg må afvise, at der er tale om tvang.

Der er tale om en form for diskrimination, det har ministeren ret i, men jeg tror nok, at alle, der beskæftiger sig seriøst med kvinders problemer på arbejdsmarkedet og i samfundet i øvrigt, erkender, at der må positiv særbehandling til på en eller anden måde. Det mener jeg bestemt at de fleste siger, og jeg mener ikke, at dette kan siges at være en særlig radikal form for positiv særbehandling.

For øvrigt mener jeg også, man på et tidspunkt har gjort det over for mænd på lærerseminarierne, hvor mænd fik fortrinsstilling for kvinder. Man ønskede ikke, at der i folkeskolen udelukkende skulle være kvindelige lærere, og så tog man mænd ind før kvinder. Det synes jeg var i orden på det område.

Jeg synes derfor også, at man må kunne give os så meget ret, at man siger, at dette er så lidt, at det bør man kunne støtte, hvis

man ellers mener alvorligt, at kvinderne skal have al mulig støtte. Dette problem er helt reelt. Derfor skuffer det mig ærlig talt, at der var så få, der var konkret og kontant positive over for vores forslag, men jeg håber i det mindste, at debatten her kan videreudvikles i udvalget om ungdomsarbejdsløshedens bekæmpelse, og at de partier, som siger, at de er positive over for intentionerne, i det mindste kan komme med noget konstruktivt, så vi får sat ind over for dette meget alvorlige problem.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Jeg vil sige til hr. Holger K. Nielsen, at hvis det skal give nogen som helst mening, det, han står og siger, så må det jo betyde, at ud over det at motivere til at søge ind i traditionelle mandefag skal resultatet være det, at f.eks. som kloakarbejder eller borer ude i Nordsoen skal en arbejdsgiver foretrække en kvinde fremfor en mand. Det er resultatet af SFs forslag. Vi tager klart afstand fra, at den situation skal opstå, også af hensyn til kvinderne.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Ja men det har hr. Tørnæs fuldkommen ret i, men jeg opfatter hr. Tørnæs' bemærkning og også ministerens bemærkning sådan – det har jeg skrevet i mine notater i hvert fald – at man påstod, at SF sagde, at der på et område skal være så og så mange kvinder. Det står der intet om i forslaget. Det drejer sig kun om, at de kvinder, der søger, skal have fortrinsstilling. Og så er det korrekt, som hr. Tørnæs siger, at en arbejdsgiver kan blive tvunget til at tage en kvinde.

Helle Degn (S):

Jeg havde en bemærkning til fru Karen Højte Jensen. Jeg beklager, at hun ikke kan være her.

Hun var inde på en tankegang, som jeg synes det er meget vigtigt at gøre nogle bemærkninger til, nemlig den, at det nu primært er de unge kvinder, som skal ændre holdning til, at de skal ind i nogle andre fag. Ja vel, det er det også, men det er ikke kun de unge kvinders ansvar, og det er lige så

[Helle Degn]

vigtigt, synes jeg, at slå fast – og deri er jeg enig med hr. Ole Vig Jensen – at de, som her har et særligt ansvar, er faktisk hele uddannelsessystemet.

Jeg synes, det er en meget interessant debat, som på det seneste ligesom er kommet op til overfladen, den om, hvorvidt uddannelsessystemet, lærerne, undervisningssituationen i høj grad retter sig mod drenge og det, som er drenges interesseområde, hvorvidt dialogen i klassen i høj grad er fikseret på en dialog mellem en lærer og drengemiljøet. Jeg synes, det er en meget spændende diskussion, man rejser, og jeg synes, det giver udtryk for, at man altså her skal have en særlig bevidsthed også om, hvorvidt hele uddannelsessystemet i virkeligheden fungerer sådan, at man kommer til at diskriminere pigerne i uddannelsesforløbet.

Ud over uddannelsessystemet har arbejdsmarkedets parter et særligt ansvar, ikke mindst for, at de unge kvinder kan komme ud at få praktikplads, for, at de kan komme ud på de utraditionelle områder. Her har arbejdsgiverne, både offentlige og private, et ganske særligt ansvar. Her kan man ikke sige, at det bare er de unge kvinder, der har et ganske særligt ansvar. I lige så stor udstrækning har private og offentlige arbejdsgivere et medansvar for, at dette kan lykkes, og sidst, men ikke mindst har familierne og dem, som de unge omgås, et særligt ansvar for at støtte, hvis man vælger en utraditionel løsning.

Hr. Tørnæs spørger: hvilke problemer løser egentlig denne kvoteringsordning? Ja, den skulle jo løse op for det problem, at de unge piger klumper sig sammen uddannelsesmæssigt, og det betyder, at der ikke er uddannelsespladser nok på de områder, hvor de gerne vil ind. Det er det problem, vi gerne vil have løst op for ved at sige til dem, at de har et ansvar for at prøve at sprede sig en lille smule; det synes vi ville være positivt. Kan vi på nogen måde hjælpe ved at lave positive særforanstaltninger, vejlednings- og introduktionskurser osv., så synes vi, det er meget positivt. Derudover er det problem, det også skal løse på længere sigt, det, at de unge kvinder løber lige direkte ind i arbejdsløshed og i en meget vanskeligere beskæftigelsesmæssig situation, end mange unge mænd gør. Det synes jeg også er et meget vigtigt problem, som vi meget gerne skulle

have løst ved, at vi laver positive særforanstaltninger i forskellige varianter.

Jeg vil til sidst sige til ministeren, at jeg synes, det lyder interessant, når ministeren siger, at noget af det, man bl.a. bør gøre, er at lempe på arbejdsmiljøreglerne. Det synes jeg vi skal have uddybet lidt under udvalgsarbejdet. Det synes jeg lyder interessant.

Tørnæs (V):

Jeg forstod ikke rigtig fru Helle Degns bemærkninger om, at det løste et problem, at man får flere kvinder til samlet at søge ind i en uddannelse. Jeg går ud fra, at forslaget tager sigte på, at der til en bestemt uddannelse er ansøgere nok, ikke er mangel på ansøgere, men netop, om jeg så må sige, overbooket med ansøgere. Og så skal man i den situation sige: nej, kære ven, når du er mand, så kan du ikke komme ind her, nu tager vi kvinden i stedet for. Det har jeg virkelig svært ved at se løser noget som helst problem. Jeg ser ikke, at det skaffer en eneste uddannelsesplads mere, fordi man får kvinderne til samlet at søge ind.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Nej, hr. Tørnæs har ret i det sidste: det skaffer ikke flere uddannelsespladser. Som vi også gør opmærksom på i bemærkningerne og i fremsættelsestalen, ville vi da foretrække, at det ikke var nødvendigt at fremsætte dette forslag, at der var fri adgang til erhvervsuddannelserne, og at der var praktikpladser til alle. Vi har faktisk stillet et forslag om det; hr. Tørnæs var negativ over for det, der var ikke særlig meget positiv stemning over for det, og vi har ikke nogen særlig tro på, at vi får løst praktikpladsproblemet særlig tilfredsstillende. Derfor siger vi, at så længe det ikke er løst tilfredsstillende, må pigerne have positiv særbehandling.

Det er korrekt, at det er muligt, at der ikke er ansøgere nok. Det kan vi ikke gøre noget ved. Men det, jeg sagde før, og det, som er essensen i dette forslag, er: er der ansøgere nok, er der flere piger, som har overskredet tærsklen til metalområdet og til mandeområderne i det hele taget, så skal de have al den støtte, det overhovedet kan lade sig gøre at give dem.

[Holger K. Nielsen]

Hr. Ole Vig Jensen var i sit første indlæg inde på – det glemte jeg i mit første svar, men det vil jeg kommentere lidt – forholdet til arbejdsmarkedet. Jeg mener, hr. Ole Vig Jensen har fuldstændig ret i, at det er et problem, men det fortvivlende i det hele er, at tingene hænger sammen, uddannelsessystemet hænger sammen med arbejdsmarkedet, og at det er meget vanskeligt at løse disse problemer udelukkende i uddannelsessystemet, fordi problemet måske så bare bliver skubbet længere fremad. Men vi mener, at vi skal starte et sted, og vi tror, at dette kan blive en murbrækker også i forhold til det kønsopdelte arbejdsmarked. Det er korrekt, at der kan blive problemer senere hen, men skal vi komme et lille stykke ad vejen, så bør vi starte i erhvervsuddannelserne; vi skal have uddannet flere kvinder på mandeområderne, og så må vi løse det andet hen ad vejen. Men jeg indrømmer, at det er et problem.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg kan netop fortsætte, hvor hr. Holger K. Nielsen slap, nemlig omkring arbejdsmarkedets parters særlige ansvar. Jeg ville sige til fru Helle Degn, at det ikke – hverken på det offentlige eller det private arbejdsmarked – blot drejer sig om arbejdsgiversiden. Det drejer sig i nok så høj grad om arbejdstagersiden, fordi deres organisation og indstilling er meget konserverende. Lad os give dem det skub. Det kan vi måske gøre hver især, hvor vi hører til.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg kunne sagtens forestille mig, at man gik videre og også lavede kønskvotering på arbejdsmarkedet. Det ville ikke genere mig alverden, men det er måske for meget at tage med. Derfor har vi bedt om så lidt, og derfor er det så underligt, at det er så svært at støtte det.

Hr. Tørnæs kører mest sin afvisning på, at det er uretfærdigt. Hvis der nu står en ung mand, der gerne vil ind, og der så kommer en ung kvinde, som får fortrinsret, så skal den unge mand gå på gaden igen, og det er altså uretfærdigt. Men for hver uddannelsesplads der er tilbudt en ung kvinde, er der tre

uddannelsespladser til en ung mand. Er det retfærdighed?

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Det, jeg prøvede at pege på, er, at statistikkerne om, hvor mange der er totalt og procentvis, jo ikke siger den enkelte ret meget. Det er en lige stor ulykke at blive afvist fra en uddannelsesplads, hvad enten man er mand eller kvinde. Det er lige uretfærdigt.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Kan det så være retfærdigt, at kvinderne skal have tre gange så mange nederlag som mændene?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

De arbejdsmiljøkrav, jeg omtalte, drejer sig f.eks. om krav til toiletter, hvor der nu er lempelser på vej, således at mænd og kvinder kan bruge det samme toilet, såfremt dette er grundmuret, og det, man kunne overveje, var selvfølgelig, om man kunne lempe på betingelsen om grundmuringen. Hvis det kunne hjælpe flere kvinder ind i mandefag, ville det jo være godt.

Lad mig i øvrigt kort nævne de tal, jeg har for, hvor mange kvinder der egentlig er på de mest problematiske områder.

Inden for jordbrugsområdet – altså EFG-jordbrug – er der 38 pct. piger. Inden for området landtransport er der kun 8 pct. piger. Inden for bygge- og anlægsområdet er der 9 pct. piger. Og så kommer det værste felt, nemlig jern- og metalområdet, hvor der kun er 4 pct. piger. Dette sidste tal er jo mærkeligt, for store dele af jern- og metalområdet har oplagte muligheder for, at langt flere piger kan komme ind. Det er ren tradition. Der er ingen som helst fornuft i det. Det er så indlysende, at vi her ved overtalelsens hjælp må kunne få flere piger ind, at jeg synes, vi skulle prøve med gode råd og bedre vejledning, inden vi går over til disse kvoteringsordninger, som jeg, som jeg har sagt før, er meget modstander af.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det den 8. marts 1983 nedsatte ad hoc-udvalg angående ungdomsarbejdsløshed. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Arentoft):

Der er ikke mere på dagsordenen. Medlemmer af folketinget Svend Auken (S), Heinesen (S), Hans Jørgen Jensen (S) og Anker Jørgensen (S) har meddelt mig, at de ønsker til arbejdsministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om behovet for en arbejdstidsnedsættelse og en bedre fordeling af arbejdet set i relation til de foreliggende prognoser for beskæftigelse og arbejdsløshed?«

(Forespørgsel nr. F 32).

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (5/5 83):

Udtræder: Lilli Gyldenkilde (SF)

Ny stedf.: Tommy Dinesen (SF).

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 6. maj 1983, kl. 10.00.

Angående dagsordenens indhold skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 14.58
